Kurdistan Region
presidency Council of Ministers
Ministry of Finance
General Directorate of Finance

هەرێمی کوردستان
سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی دارایی
بەڕێوەبەرایەتی گشتی دارایی
ژمێرکاری/ دیراسات و لێکۆلینەوە

ژمارە: ٩ / ٥ / ٥٩٩٦ ڕێکەوت: ٢٨ / ٤ / ٢٠٠٩

ڕێنمایی دارایی ژمارە (١٥)

بۆ / وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەنکی رەشید
ب/ بەگەرخستن و پەرەپێدانی بەنکی کشتوکاڵی

پاڵپشت بە فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بە نووسراویان ژمارە/ ٢٨٢ لە ٢٠٠٩/٢/١٠ تایبەت بەگەرخستنی و پەرەپێدانی بەنکی کشتوکاڵی لە هەرێمی کوردستان و تەرخانکردنی بڕی (١٠٠) سەد ملیۆن دۆلار ، لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەم ڕێسایانەی خوارەوە : -

١- ئەو جوتیارانەی کە سوودمەند دەبن لە پێدانی قەرزی کشتوکاڵی بۆ تێچووی پرۆژەکانیان لە (٥٠٠٠٠ $) پەنجا هەزار دۆلار زیاتر نەبێت .

٢- ڕێژەی (٢٪) رسومات وەربگیرێت بۆ قەرزەکان .

٣- قەرزی کشتوکاڵی دادەنرێت بە (دیون ممتازە) و ناکرێت لە بڕی قەرزی هاووڵاتیان یان قەرزی (تنفیذ) و هیچ قەرزێکی تر گلّ بدرێتە و یان دەستی بەسەردابگیرێت بۆ لایەنێکی تر .

٤- بانکی کشتوکاڵی هەرێمی کوردستان قەرزەکە خەرج دەکات بۆ هاووڵاتیان دوای ئەوەی کە لێژنەی تایبەت تێچووەکان دەخەملێنێت و دوای پشتگیری وەزارەتی کشتوکاڵی لە پرۆژەکە و کۆتایی هێنان بە مامەڵەی رەهەنەکە ، گوژمەکانیش بەو پێ یە دەبن کە دیاری کراون ، بانکیش تۆماری تایبەت و خشتەو لیست و وەرگرتنی قیستەکان و فایلێکی تایبەت دەکاتەوە بۆ پاراستنی سەرەتاکانی هەرمامەڵەیەك .

٥- ئەو جوتیارانەی کە داواکاری پێشکەش دەکەن بۆ وەرگرتنی قەرزی کشتوکاڵی دەبێت بەرامبەر بە وەرگرتنی قەرزەکە (ضمان) یَك وەك ڕەهن (زەوی نشتەجێ) یان خانووبەرەیان هەر مولکێك دیاری بکەن ، بە مەرجێك بەهای ئەو مولکە لە بڕی قەرزەکە زیاتر بێت ، وەهێمای مامەڵەنەکردن دەخرێتە سەری لە بەڕێوەبەرایەتی تۆمارکردنی خانووبەرەی پەیوەندیداروە تاکۆتایی بە دانەوەی قەرزەکە نەیەت هێمای مامەلە نەکردن لەسەر لا ناچێت . ئەگەر قەرزدارەکە کۆچی دوایی کرد بڕی قەرزەکە دەخرێتە سەر میراتگرەکانی (بەپێ ی قەسامی یاسایی و بڕیارە کارپێکراوەکان) وە لێخۆشبوون لە قەرزەکە نایانگرێتەوە .

٦- لە کاتی دواخستنی قیستی ساڵانە ، سوودی دواخستنی دەخرێتە سەر بە ڕێژەی (١٢٪) و پێویستە لە ماوەی یەك مانگدا قیستی ساڵانە بدات .

٢٠٠٩/٣/٣١ سهام

ڕێنمایی دارایی ژمارە (   )
بۆ / وەزارەتی کشتوکاڵ و ئاودێری
بەڕێوەبەرایەتی گشتی بەنکی ڕەشید
ب/ بەگەرخستن و پەرەپێدانی بەنکی کشتوکاڵی

پاڵپشت بە فەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بە نووسراویان ژمارە/ ٢٨٢ لە ٢٠٠٩/٢/١٠ تایبەت بەگەرخستنی و پەرەپێدانی بەنکی کشتوکاڵی لە هەرێمی کوردستان و تەرخانکردنی بڕی (١٠٠) سەد ملیۆن دۆلار ، لەگەڵ ڕەچاوکردنی ئەم ڕێسایانەی خوارەوە :-

١- ئەو جوتیارانەی کە سوودمەند دەبن لە پێدانی قەرزی کشتوکاڵی بۆ تێچووی پرۆژەکانیان لە (٥٠٠٠٠$) پەنجا هەزار دۆلار زیاتر نەبێت .

٢- ڕێژەی (٢٪) رسومات وەربگیرێت بۆ قەرزەکان .

٣- قەرزی کشتوکاڵی دادەنرێت بە (دیون ممتازە) و ناکرێت لە بڕی قەرزی هاووڵاتیان یان قەرزی (تنفیذ) و هیچ قەرزێکی تر گل بدرێتە و یان دەستی بەسەردابگیرێت بۆ لایەنێکی تر .

٤- بانکی کشتوکاڵی هەرێمی کوردستان قەرزەکە خەرج دەکات بۆ هاووڵاتیان دوای ئەوەی کە لیژنەی تایبەت تێچووەکان دەخەملێنێت و دوای پشتگیری وەزارەتی کشتوکاڵی لە پرۆژەکە و کۆتایی هێنان بە مامەڵەی ڕەهەنەکە ، گۆزمەکانیش بەو پێ یە دەبن کە دیاری کراون ، بانکیش تۆماری تایبەت و خشتەو لیست و وەرگرتنی قیستەکان و فایلێکی تایبەت دەکاتەوە بۆ پاراستنی سەرەتاکانی هەرمامەڵەیەك .

٥- ئەو جوتیارانەی کە داواکاری پێشکەش دەکەن بۆ وەرگرتنی قەرزی کشتوکاڵی دەبێت بەرامبەر بە وەرگرتنی قەرزەکە (ضمان) یێك وەك ڕەهن (زەوی نشتەجێ) یان خانووبەرەیان هەر مولکێك) دیاری بکەن ، بە مەرجێك بەهای ئەو مولکە لە بڕی قەرزەکە زیاتر بێت ، وەهێمای مامەڵەنەکردن دەخرێتە سەری لە بەڕێوەبەرایەتی تۆمارکردنی خانووبەرەی پەیوەندیداروە تاکۆتایی بە دانەوەی قەرزەکە نەیەت هێمای مامەلە نەکردن لەسەر لا ناچێت . ئەگەر قەرزدارەکە کۆچی دوایی کرد بڕی قەرزەکە دەخرێتە سەر میراتگرەکانی (بەپێ ی قەسامی یاسایی و بڕیارە کارپێکراوەکان) وە لێخۆشبوون لە قەرزەکە نایانگرێتەوە .

٦- لە کاتی دواخستنی قیستی ساڵانە ، سوودی دواخستنی دەخرێتە سەر بە ڕێژەی (١٢٪) و پێویستە لە ماوەی یەك مانگدا قیستی ساڵانە بدات .

٧- قەرزەکە تە... بۆ ئەو مەبەستە بەکاربهێنرێت کە بۆی وەردەگیرێت .

٨- ئەو جوتیارەی قەرز وەردەگرێت ، نابێت هێمای مامەڵە نەکردن خرابێتەسەر موڵکەکانی لەلایەن دەزگاکانی دەوڵەتەوە بەهەر هۆیەك بووبێت .

٩- لێژنەی تایبەت لە بانکی کشتوکاڵ بەپێ ی قۆناغەکانی قەرزپێدان سەردانی پرۆژەکە دەکەن .

١٠- قەرزی کشتوکاڵی تەنها یەك جارو بۆ جۆرێکی پرۆژەکان وەردەگیرێت و دووبارە ناکرێتەوە .

١١- ئەو کەسانەی کە قەرز وەردەگرن نابێت تەمەنیان لە (١٨) ساڵ کەمتر بێت و نەخۆشی دەروونـی و مێشکیان نەبێت و ئەهلیەتیان لە دەست نەدابێت . بەڵام ئەوانەی (حجة القيمومة) یان هەیە دەتوانن قـەرزەکانیان بۆ وەربگرن .

١٢- ئـەو جوتیارانـەی زەوی میریـان بەدەسـتەوەیە ، پێویـستە پـشتگیری بەڕێوەبەرایـەتی زەوی وزاربهێـنن کـە دابەشکردن یان پەیوەستەکەیان هەڵنەوەشاوەتەوە و کرێ ی هـیچ وەرزێـك قـەرزار نـین و هـیچ کێشەیەکیان نیە لەسەر ئەو زەوی یە . ئەوانەش کە زەوی مولکیان هەیە یان هەڵسوراندنی زەویـان هەیـە ، دەبێت وێنـەی تۆماری نوێ ی ئەو زەوییە بهێنن دوای سەردانی بەڕێوەبەرایەتی زەوی وزاربۆ دڵنیـابوون لـەوەی کێشەی تیا نیە .

وئەم قەرزە خەرج دەکرێت بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە :-

یەکەم / بەرهەمی دانەوێڵە

ئەم پێشینە هەموو ئەوانە دەگرێتەوە کە (گەنمەشامی ، پاقلـەی سویا ، گولەبـەرۆژە) لـە زەوی موڵـك یـان مـافی هەڵسوران یان زەوی میری بە دابەش کردن یان گرێ بەست بەرهەم دەهێنن و دەدرێت بۆ :-

١-کڕینی بنە تۆ .

٢-سیستەمی ئاودان (پرژاندن) .

مەرجەکان /

أ- خاوەن زەوی دەبێت ئاوی هەبێت .

ب- لێژنەی تایبەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و نوێنەری بانقی کشتوکاڵی پێك دێت بۆ مەبەستی نۆڕینی زەویەکە کە دەبێت ڕووبەری زەویەکە لە (١٠) دۆنم کەمتر نەبێت .

ج- هەمان لێژنە هەلدەستێ بە خەملاندنی تێچووی پرۆژەکە .

د- جوتیارە کە ڕێژەی (٦٠٪)ی تێچووەکە وەردەگرێت .

بە دوو گوژمە .

گوژمەی یەکەم ٥٠٪ پاش کڕینی بنەتۆ .

گوژمەی دووەم ٥٠٪ پاش کۆتایی هاتنی پرۆژەکە .

دەربارەی قەرزەکە

قەرزەکە بە یەك قیست وەردەگیرێتەوە دوای ساڵێك .

دووەم : خانووی بلاستیکی

بۆ بەرهەم هێنانی سەوزە و تەرە لە هەموو وەرزەکانی ساڵ لەلایەن جوتیاران کە زەوی مولك یان مافی هەلسوڕاندن یان دابەش کردن و گرێ بەستی یاسایيان بە ناوەوەیە (زەوی مغمورە ناگرێتەوە) .

١- زەویەکانیان بەشە ئاوی دیاری کراوی خۆی یان بیری هەبێت .

٢- ڕووبەری زەوی خانوەکە (٥٠٠ ٢) / م ٢ کەمتر نەبێت .

٣- لێژنەی تایبەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و نوێنەری بانقی کشتوکاڵی نۆڕینی شوێنەکە دەکەن و نەخشەی خانووەکە دیاری دەکەن و دەرخستەکەی دیاری دەکەن بڕی (٦٠٪) ی تێچووی بە دوو گوژمە پێ دەدرێت بەم شێوەیە :-

أ - گۆژمەی یەکەم ٥٠٪ لەگەڵ دەست پێ کردن و کڕینی خانووەکان .

ب - گوژمەی دووەم ٥٠٪ لە دوای کۆتایی هاتنی پرۆژە .

ج - قەرزەکە لە وەرزی دووەمەوە بە سێ قیستی ساڵانەی وەك یەك دەدرێتەوە .

سێ یەم : باغداری

ئەم قەرزە ئەم بوارانە دەگرێتەوە

١- دابین کردنی سیستەمی ئاودێری بە دلۆپاندن .

٢- دروست کردنی پەرژینی گونجاو (BRC).

٣- کارەخزمەت گوزارییەکانی باغداری (ژووری پاسەوان + کوگا + حەوزی ئاو + ئامێری کشتوکاڵی) .

پێویستە ڕەچاوی ئەم خاڵانە بکرێت :-

أ - لەو زەویانە کەمولکن یان مافی هەلسوڕاندنیان هەیە یان بڕیاری دابەشکردنیان هەیە بە مەرجێك ڕووبەری لە (١٠) دۆنم کەمتر نەبێت بۆ هەموو جۆرەکانی باغ بەپێ ی شوێنی گونجاو بۆ باغداری .

ب - بۆ پەروەردە کردنی داری مێو لەسەر تەل دەبێت ڕووبەری زەویەکەی لە (٥) دۆنم کەمتر نەبێت .

د - لێژنەی تایبەت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و بانقی کشتوکاڵی پێك دێت بۆ بواری باغداری ڕەزامەندی پیشان بدات لەسەر پلانی پێشکەش کراو و دەبێت لایەنی پەیوەندار لاری نەبێت لەسەر هەر گۆڕانێکی هونەری زانستی کە لێژنەکە بە پێویستی دەزانێت . هەر ئەو لێژنەیە تێچووەکان دەخەملێنێت دواتر ڕێژەی (٦٠٪)ی تێچووە کە بە سێ گوژمە دەدرێت بە داوا کار بەم شێوەیە :-

أ - گوژمەی یەکەم ٢٥٪ لە کاتی ئامادە کردنی زەویەکەدا .

ب - گوژمەی دووەم ٢٥٪ لە کاتی کۆتایی هاتنی پەرژین .

ج - گوژمەی سێ یەم ٥٠٪ لە دوای کۆتایی هاتنی پرۆژەکە .

تێبینی /

١- نابێت لە دوو جۆر زیاتر بێت .

٢- هەموو جۆرەکانی مێوە دەگرێتەوە .

٣- ئەم جۆرە قەرزە باغە کۆنەکانیش دەگرێتەوە بەپێ ی پێویستیان .
وەرگرتنەوەی قەرزەکە پاش پێنج ساڵ بە (٥) قیستی وەك یەك دەبێت واتە ڕێژەی ٢٠٪ بۆ هەر ساڵێك .

چوارەم : نەمامگە

قەرزەکە بەرهەم هێنانی نەمام دەگرێتەوە

١- زەوی موڵك یان مافی هەلسوڕاندنیان یان دابەش کردن یان گرێ بەستیان هەبێت .

٢- رووبەری نەمامگە دەبێت لە (٣) دۆنم کەمتر نەبێت بە مەبەستی ڕەزگەری و جوانکاری .

٣- بە مەبستی دامەزراندنی نەمامگە ئەم خزمتگوزاریانە پێویستە ئاوی پێویستی هەبێت .

قەرزکە ئەم بابەتانە دەگرێتەوە

أ - پەرژین / (BRC).

ب - سیستەمی ئاودێری .

ج - خانووی بلاستیکی + سێبەرگا .

د - سەندوق + ئامێری نوێ ی نەمامگە .

چۆنیەتی خەرج کردنی قەرزەکە :

١- لێژنەیەکی پسپۆر لەم بوارە پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و نوێنەری بانکی کشتوکاڵی هەر ئەو لێژنەیە بەرپرسە لە تێچووی نەمامگەوە لێپرسراوە لە شێوەی هونەری و زانستی .

٢- بە دوو گۆژمە قەرزەکە خەرج دەکرێت :

أ - گۆژمەی یەکەم ٥٠٪ پاش پەرژین کردن .

ب - گۆژمەی دووەم ٥٠٪ پاش کۆتایی پرۆژەکە .

٣- ٦٠٪ ی بڕی تێچوو خەرج دەکرێت .

قەرزەکە وەردەگیرێتەوە بە چوار قیستی یەکسان ساڵانە واتە ڕێژەی ٢٥٪ بۆ هەر ساڵێك .

پێنجەم/ئامێر و کەل و پەلی کشتوکاڵی

١- بیری ئیرتیوازی .

أ - لێدانی بیر.

ب - پاککردنەوەی بیر .

ج - تێست کردنی بیر .

د - کێسینگ .

ه - کڕینی ترومپا .

و - دروست کردنی ژووری ترومپا .

ز - دروست کردنی حەوزی ئاو لە ٣٠٠ م ٣ کەمتر نەبێت .

مەرجەکان :

١- ئەو بیرانەی لێ دەدرێت لیژنەی پسپۆر لە وەزارەتی کشتوکاڵ و وەزارەتی سەرچاوەکانی ئاو و نوێنەری بانقی کشتوکاڵی پێك دێت و ڕەزامەندی لەسەر شوێنەکە نیشان دەدات بەپێ ی یاسا و ڕێنماییەکانی وەزارەتی سەرچاوە ئاویەکان هەرهەمان لیژنە نرخی تێچووی بیرەکە و ترومپای گونجاو دیاری دەکات .

٢- لێدانی بیر هەردوو تەوەرەکە دەگرێتەوە (ڕووەکی ، ئاژەڵداری) .

٣- ئەو کەسەی بیر لێ دەداتێ دەبێت مۆڵەتی یاسایی هەبێت .

٤- ئەو کەسەی بیری بۆ لێ دەدرێت زەویەکەی موڵك یان مافی هەلسوڕاندن یان دابەش کردنی یان پەیوەستی هەبێت و ڕووبەری زەویەکەی لە (٣٠) دۆنم کەمتر نەبێت بۆ تەوەری ڕووەکی ، و بۆ تەوری ئاژەڵی دەبێت شوێنی هەبێت و خاوەن ئاژەڵ لە (١٠٠) سەر مەڕو بزن یان (٢٥) سەر مانگا و گامێش کەمتری نەبێت .

٥- داواکار دەتوانێت ڕێژەی (٦٠٪) ی تێچووی قەرزەکە وەربگرێت بە دوو گوژمە .

أ - گوژمەی یەکەم ٥٠٪ لەگەڵ دەست پێکردنی بیرلێدان .

ب - گوژمەی دووەم ٥٠٪ پاش تەواو بوونی بیر لێدان .

٦- بۆ ئەو بیرانەی کە پێشتر لێدرابوون و موڵەتیان هەبوو ئەگەر ترومپایان نەبوو قەرزە کە دەیان گرێتەوە وە هەروەها بۆ ژووری ترومپا لەگەڵ حەوزی ئاو .

وەرگرتنەوەی قەرزەکان :

قەرزەکان بە (٤) قیست وەردەگیرێتەوە پاش یەك ساڵ واتە بە ڕێژەی ٢٥٪ بۆ هەر ساڵێك .

شەشەم / أ - سیستەمی ئاودێری (ڕشاندن) .

١- ئەو جوتیارانەی کە زەوی موڵك یان مافی هەڵسوڕانیان هەیە یان بڕیاری دابەش کردنیان هەیە یان پەیوەستیان هەیە بەپێ ی ڕووبەرەکەی و قەبارەی سیستەمەکە دەتوانن داوای قەرز بکەن بۆ ئەنجام دانی ئەم جۆرە پرۆژەیە.

٢- لیژنەی پسپۆر لە وەزارەتی کشتوکاڵ و بانکی کشتوکاڵی بڕیار دەدات لەسەر جۆری سیستەمی پێویست بە پرۆژەکە و تێچووەکەی . هەرهەمان لیژنە بڕیار دەدات لەسەر بوونی ڕووبەری گونجاو بۆ ئەم جۆرە ئاودێریەی کە دیاری دەکرێت . ئەوسا بە بەراورد لەگەڵ بەڵگەنامەکانی زەویە کە بڕیار لەسەر داواکاریەکە دەدرێت .

٣- ڕێژەی ٦٠٪ ی تێچووی سیستەمەکە بەدوو گوژمە خەرج دەکرێت بەم شێوەیە :-

أ - گوژمەی یەکەم ٥٠٪ ی تیچوو لەگەڵ کڕینی ئامێرەکان .

ب - گوژمەی دووەم ٥٠٪ لە کۆتایدا خەرج دەکرێت .

٤- وەرگرتنەوەی قەرزەکە بە پێنج قست دەبێت پاش یەك ساڵ واتە بە ڕێژەی ٢٠٪ بۆ هەر ساڵێك .

ب / سیستەمی ئاودێری دلۆپاندن.

١- ئەو جوتیارانەی داوای ئەم جۆرە سیستەمە دەکەن دەبێت ڕووبەری زەویەکەیان لە (٣) دونم کەمتر نەبێت .

٢- لێژنەی تایبەت پێك دێت لە بەڕێوەبەرایبەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و نوێنەری بانکی کشتوکاڵی
هەمان لێژنە هەڵدەستێت بە خەملاندنی تێچووەکان .
٣- ڕێژەی (٦٠٪) تێچووی کڕینی سیستەمە کە خەرج دەکرێت بە دوو گوژمە .
أ - گوژمەی یەکەم ٥٠٪ تێچووی قەرزەکە پاش کڕینی سیستەمەکە .
ب - گوژمەی دووەم ٥٠٪ پاش کۆتایی پرۆژەکە .
٤- دەربارەی قەرزەکە بە دوو قیست وەك یەك وەردەگیرێتەوە پاش یەك ساڵ پاش وەرگرتنی قیستی یەکەم .

ج - ئامێری دڵۆپاندن .

ئەو جوتیارانەی داوای ئامێری دڵۆپاندن دەکەن بۆ باغداری دەبێت زەویەکەیان لە (٥) دونم کەمتر نەبێت و لێژنەیەکی تایبەت پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و بانکی کشتوکاڵی هەرهەمان لێژنە هەڵدەستێت بە خەملاندنی تێچووی سیستەمەکە وبڕی ٦٠٪ تێچووی پرۆژەکە خەرج دەکرێت بۆ خاوەن پرۆژەکە بە دوو گوژمە :-

گوژمەی یەکەم ٥٠٪ پاش کڕینی سیستەمەکە .
گوژمەی دووەم ٥٠٪ پاش کۆتایی پرۆژەکە .

دەربارەی قەرزەکە : بە پێنج قیست وەردەگیرێتەوە پاش یەك ساڵ واتە بە ڕێژەی ٢٠٪ بۆ هەر ساڵێك .

حەوتەم / تراکتور + دەراسە و پاشکۆکانی .

ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە زەویان هەیە بەپێ ی یاساو ڕێنماییەکان و نابێت ڕووبەری زەویەکە لە (٣٠) دونم کەمتر بێت بۆ تراکتۆر و لە (٥٠) دونم کەمتر نەبێت بۆ دەراسە .

مەرجەکان :

١- لێژنەیەکی تایبەت پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و بانکی کشتوکاڵ بۆ هەڵسەنگاندنی ئەو کەس و جوتیارانەی داوای ئەو ئامێرانە دەکەن هەمان لێژنە نرخی کڕینی ئامێرەکە دیاری دەکات .
٢- ڕێژەی (٥٠٪) بۆ نرخی کڕینی تراکتور لەگەڵ کەل و پەلەکانی وەك تۆدەرو ڕێژەی (٥٠٪) بۆ دەراسە .
٣- دەبێت نیشانەی گلدانەوە بخرێتە سەر ئامێرەکان لە بەڕێوەبەرایەتی هاتووچوو .
٤- دەربارەی قەرزەکە بە (٥) پێنج قیست وەردەگیرێتەوە پاش یەك ساڵ واتە بە ڕێژەی ٢٠٪ بۆ هەر ساڵێك .

هەشتەم / هەنگەلان

قەرزی کشتوکاڵی دەدرێت بەو کەسانە کە :

أ- شارەزاییان هەیە لە بواری پەروەردەکردنی هەنك و لایەنێکی بڕواپێکراو لەو بارەیەوە پشتگیری بکات.
ب - پەروردە کردنی هەنگ لە سەندوقدا پیادە بکات .
ج - شوێنی شیاوو گونجاویان هەبێت بۆ بەخێو کردنی هەنگ و کێشەی زەوی و شوێنی نەبێت .
د - پلانی ئامادە کراوی هەبێت بۆ پرۆژەکەی و پێشکەشی بکات بە لێژنەی تایبەت کە پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و بانکی کشتوکاڵی بە مەرجی :

١- لیژنەی تایبەت بۆ مەبەستی دلنیابوون لە برگەکانی سەرەوە سەردانی شوێنەکە دەکەن و تێچووی پرۆژە دەخەملێنن لەسەر بنەمای پلانی پێشکەش کراو و جێ بەجێ کراو .

٢- هەنگەوان دەبێت لە (٢٥) کورە مێشی (صندوق) ی کەمتر نەبێت .

٣- هەنگەوانان ڕێژەی (٥٠٪) تێچووی پرۆژەکە وەردەگرن بە دوو گوژمە :

گوژمەی یەکەم (٥٠٪) لەگەڵ دروست کردنی هەنگەلأن .

گوژمەی دووەم (٥٠٪) پاش تەواو کردنی پرۆژەکە .

٤- دەربارەی قەرزەکە بە سێ قست وەردەگیرێتەوە وەك یەك پاش یەك ساڵ .

نۆیەم / پەرەپێدانی بەرهەمی ئاژەڵی

١- بواری ئاژەڵی : ئەو کەسەی دەیەوێت ئاژەڵداری بکات دەبێت نەخشە و دیزانی دەرخستەی پێویست بۆ هۆڵی بەخێوکردنی مانگا و گامێش و مەڕ و بزن پێشکەش بکات بۆ لێژنەیەکی پسپۆرکە پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و بەڕێوەبەرایەتی بەیتەرەی پارێزگاکان و نوێنەری بانکی کشتوکاڵی بۆ هەڵسەنگاندنی پرۆژەکە و تێچووی پرۆژەکە کە پێویستە ئەم مەرجانەی هەبێت :

أ - هۆڵی بەخێوکردنی مانگا + گامێش لە ٢٥ سەر کەمتر نەبێت .

ب - هۆڵی بەخێوکردنی مەڕو بزن لە (٥٠) سەر کەمتر نەبێت .

ج - هێنانی ئامێری شیرەمەنی موبایل لەگەڵ ئامێری دۆشین .

٢- مەرجەکانی هێنانی ئاژەڵی شیردەر .

أ - هێنانی مەڕو بزن لە ٢٠٠ سەر کەمتر نەبێت .

ب - هێنانی مانگاو گامێش لە (٢٥) سەر کەمتر نەبێت .

ج - جۆری ئاژەڵی هاوردە پێویستە لەگەڵ کەش و هەوای کوردستان بگونجێت و بەرگری بۆ نەخۆشی زۆر بێت .

د - ئاژەڵی هاوردە پێویستە بۆ مەبەستی بەخێوکردن بێت نەك سەر برین .

هـ - هاتنە ژوورەوەی ئاژەڵەکان دەبێت لە خالی سنورەکان بێت کە ڕەسمین .

و - دەبێت هەر وەجبەیەك بڕوانامەی تەندروستی باوەڕپێکراوی وولأتی سەرچاوەی ڕەسمی لەگەڵ دابێت.

ز - دەبێت وولأتی هاوردە خاوێن بێت لە نەخۆشیە درمەکان .

ح - پێویستە هێنەر مۆڵەتی بەخێوکردنی ئاژەڵی هەبێت لەلایەن لایەنی پەیوەندی دار .

٣- پێدانی قەرز بۆ ئاژەڵ بە ڕێژەی (٦٠٪)ی تێچوەکەی دەبێت .

بە دوو قیست دەدرێت .

قیستی یەکەم (٥٠٪) لە کاتی دروست کردنی هۆڵ و پێداویستیەکانی .

قیستی دووەم (٥٠٪) پاش تەواوبوونی هۆڵەکان .

٤- وەرگرتنەوەی قەرزەکە پاش یەك ساڵ بە سێ قیست وەردەگیرێتەوە .

٢٥٪ قیستی یەکەم .

٢٥٪ قیستی دووەم .

٥٠٪ قیستی سێ یەم .

دەیەم / نۆژەن کردنەوەی پرۆژەکانی پەلەوەر :

بە مەبەستی نۆژەن کردنەوەی پرۆژەکانی پەلەوەر لە کوردستان کە لە سەر سیستەمی کۆن دروست کراون و مەرجەکانی تەندروستیان گونجاو نیە بۆ بەخێوکردنی ئەم بوارانەو شوێنەکە بگونجێت لەگەڵ ڕێنماییەکان وەك :

١- نەبوونی پەرژین .

٢- خۆگۆڕین و خۆشوشتنی کرێکار و سەرپەرشتیار وکارمەندان .

٣- سیستەمی سارکەرەوە و گەرم کەرەوە بۆ هۆڵەکانی پەلەوەر .

٤- لێژنەیەکی پسپۆر لەم بوارە پێك دێت بۆ دیاری کردنی هەموو کەم و کوڕیەکانی پرۆژەکە و هەر ئەم لێژنەیە هەڵدەستێت بە دیزاین کردن و دەست نیشان کردنی ئەم کەم و کوڕیانە و خەملاندنی تێچووی پرۆژەك .

٥- ڕێژەی (٥٠٪) تێچووی پرۆژەکەی بۆ خەرج دەکرێت بە سێ گوژمە .

گوژمەی یەکەم ٢٥٪ پاش دەست نیشان کردنی کەم و کوریەکان لەلایەن لێژنەی تایبەت .

گوژمەی دووەم ٢٥٪ پاش کڕینی پێداویستیەکان .

گوژمەی سێ یەم ٥٠٪ پاش تەواو کردنی پرۆژەکە .

وەرگرتنەوەی قەرزەکان بە دوو قیستی وەك یەك دەبێت پاش یەك ساڵ .

یازدە / بواری ماسی :

أ- خاوەن مولك یان خاوەن مافی هەلسوڕاندن پێویستە بە ڕەسمی بەشە ئاوی گونجاوی هەبێت بۆ بەخێو کردنی ماسی و ئەو کەسانەی پەیوەستیان هەیە لەسەر زەوی میری ئەم مەرجە دەیان گرێتەوە .

ب- پرۆژەی بە خێوکردنی ماسی نابێت لە (٥) دۆنم کەمتر بێت .

ج - لێژنەیەکی تایبەت کە بۆ ئەم مەبەستە پێك دێت لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کشتوکاڵی پارێزگاکان و نوێنەری بانکی کشتوکاڵی نۆرینی زەویەکان دەکات بۆ بڕیاردان ئایا بۆ پرۆژەی بەخێوکردنی ماسی دەگونجێت یان نا هەمان لێژنە قەبارە و ژمارەی حەوزەکان دیاری دەکات کە لەگەڵ بڕی بەشە ئاوەکیدا دەگونجێت یان نا . هەروەها جۆری ماسی گونجاو بۆ ئەو ناوچەیە کامەن و تێچووی پرۆژەکە چەندە .

د - بانکی کشتوکاڵی ڕێژەی (٦٠٪) ی تێچووی پرۆژەکە بەسێ گوژمە خەرج دەکات بە~~داواکار~~ بۆ داواکار .

گوژمەی یەکەم بە ڕێژەی (٢٥٪) پاش قۆناغی هەڵکەندن .

گوژمەی دووەم بە ڕێژەی (٥٠٪) پێش دروست کردنی پەرژین و ژووری پاسەوان .

گوژمەی سێ یەم بە ڕێژەی (٢٥٪) لە کۆتایی پرۆژەکە .

هـ - دەربارەی قەرزەکە : بە سێ قیست قەرزەکە وەردگیرێتەوە پاش یەك ساڵ .

قیستی یەکەم ڕێژەی (٢٠٪) .

قیستی دووەم ڕێژەی (٢٠٪) .

قیستی سێ یەم ڕێژەی (٥٠٪) .

دوازدە/ ئەم ڕێنماییە کاری پێ دەکرێت لە ڕۆژی دەرچونیەوە .

لەگەڵ ڕێزدا

بایز سعید محمد
وەزیری دارایی

وێنەیەك بۆ/

- سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران / سەرۆکایەتی دیوان/ ف.ك کارگێری و دارایی/ نووسراوتان ژمارە /٢٩٢ لە ٢٠٠٩/٢/١٠ / بۆ ئاگاداریتان ... لەگەڵ ڕێزدا .
- وەزارەتی هەرێم بۆ کاروباری دارایی / ئاماژە بە کۆنووسی کۆبوونەوەی لێژنەی هاوبەش بۆ ئاگاداریتان و کاری پێویست ... لەگەڵ ڕێزدا .
- دیوانی چاودێری دارایی هەرێمی کوردستان / بۆ زانین .. لەگەڵ ڕێزدا.
- بەڕێوەبەرایەتی یە گشتییەکانی سەر بەم وەزارەتە / بۆ گشتاندنی .. تکایە .
- بەڕێوەبەرایەتی گەنجینەی هەولێر / دهۆك / زاخۆ / سۆران / ئاکرێ / بۆ زانین و کاری پێویست .. تکایە .
- خەرجییەکان / چاودێری و پشکنینی دارایی / خۆیەتی / ژمێریاری / میلاکات .
- ژمێرکاری / دیراسات و لێکۆڵینەوە .
- دۆسیەی سوراو .